

Sygn. akt III AUz 34/14

POSTANOWIENIE

Dnia 14 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zofia Rybicka – Szkibiel (spr)
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka SSA Romana Mrotek

po rozpoznaniu w dniu 14 kwietnia 2014 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku S. Ł.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy

na skutek zażalenia S. Ł. na postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie, VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 26 lutego 2014 roku, sygn. akt VI U 1459/10

p o s t a n a w i a :

oddalić zażalenie.

SSA Romana Mrotek SSA Zofia Rybicka – Szkibiel SSA Barbara Białecka

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 27 listopada 2013 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie oddalił odwołanie S. Ł. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z 12 października 2010 r.

Apelację od powyższego wyroku w ustawowym terminie wywiódł profesjonalny pełnomocnik ubezpieczonego z urzędu. Adwokat nie uiszczył jednak opłaty podstawowej od apelacji w kwocie 30 zł.

Zarządzeniem z 30 stycznia 2014 r. wezwano pełnomocnika S. Ł. do uzupełnienia opłaty od apelacji pod rygorem jej odrzucenia.

W odpowiedzi na wezwanie pełnomocnik ubezpieczonego wniósł o zwolnienie go z obowiązku uiszczenia opłaty wskazując, że S. Ł. korzysta ze zwolnienia od kosztów sądowych i z tego względu został mu wyznaczony pełnomocnik z urzędu.

Zarządzeniem z 26 lutego 2014 r. zwrócono wniosek o zwolnienie od opłaty od apelacji z uwagi na brak dołączenia zaświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania S. Ł..

Ponadto postanowieniem z dnia 26 lutego 2014 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie, Wydział VI Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odrzucił apelację S. Ł. od wyroku z dnia 27 listopada 2013 r. oddalającego odwołanie ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 12 października 2010 r.

Sąd pierwszej instancji stwierdził, że stosownie do treści art. 370 k.p.c. należało odrzucić na posiedzeniu niejawnym apelację nieopłaconą, którego to braku strona nie uzupełniła w wyznaczonym terminie. Nie zgodził się przy tym z twierdzeniami pełnomocnika ubezpieczonego, jakoby sam fakt ustanowienia dla strony pełnomocnika z urzędu był równoznaczny ze zwolnieniem jej od kosztów sądowych. Cytując orzecznictwo Sądu Najwyższego Sąd Okręgowy podkreślił, że w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie ma podstaw do przyjęcia, że ustanowienie pełnomocnika z urzędu jest uzależnione od uprzedniego sądowego zwolnienia strony od ponoszenia kosztów sądowych. Nie ma więc podstaw, aby przyjmować, iż wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu zawiera w sobie implícite żądanie zwolnienia od kosztów sądowych, jeśli ustanowienie tego pełnomocnika nie było uzależnione od uprzedniego zwolnienia od kosztów.

S. Ł. wniósł jedynie o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, nie złożył natomiast wniosku o zwolnienie od kosztów, zatem ciążył na nim obowiązek wniesienia stosownej opłaty od apelacji, co wynika z art. 35 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Nieuiszczenie tej opłaty przez profesjonalnego pełnomocnika i jednoczesny zwrot wniosku o zwolnienie od opłaty z uwagi na niedołączenie do niego oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku i dochodach (art. 102 ust 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych) spowodował odrzucenie apelacji przez sąd pierwszej instancji na podstawie art. 370 k.p.c.

Zażalenie na to postanowienie wywiódł pełnomocnik ubezpieczonego z urzędu, który zaskarżył orzeczenie w całości i wniósł o jego uchylenie oraz przekazanie apelacji do rozpoznania sądowi drugiej instancji. Skarżący zarzucił rozstrzygnięciu naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 117 k.p.c. skutkujące błędnym przyjęciem, że S. Ł. nie korzystał ze zwolnienia od kosztów sądowych, gdy tym czasem sąd ustanowił dla niego pełnomocnika z urzędu.

W zażaleniu podniesiono, że zgodnie z brzmieniem art. 117 § 1 k.p.c. zostało przyznane prawo pomocy prawnej z urzędu, której podstawą była niemożność poniesienia kosztów pomocy prawnej bez uszczerbku utrzymania koniecznego siebie i rodziny. Skarżący wskazał, że według informacji uzyskanej od ubezpieczonego, wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu obejmował chęć korzystania przez niego ze zwolnienia od kosztów sądowych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Zażalenie S. Ł. nie zasługiwało na uwzględnienie.

Przede wszystkim zauważyć należy, że ubezpieczony w dniu 30 stycznia 2012 r. nadał w polskiej placówce pocztowej pismo procesowe zawierające prośbę „o przyznanie mi obrony z urzędu z uwagi na trudną sytuację materialną”. Art. 117 k.p.c. w pierwotnym brzmieniu nadawał wyłącznie stronie zwolnionej z ponoszenia kosztów sądowych (bez względu na źródło i zakres takiego zwolnienia) uprawnienie do żądania ustanowienia dla niej wykwalifikowanego pełnomocnika procesowego z urzędu (tak m.in. w postanowieniu Sądu Najwyższego z 4 listopada 1986 r., sygn. IV PZ 89/86, LEX nr 8788). Z dniem 26 czerwca 2008 r. przepis ten, w zakresie w jakim uzależniał przyznanie przez sąd pomocy pełnomocnika z urzędu od jednoczesnego zwolnienia strony od kosztów sądowych w całości lub części, został uznany za niezgodny Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 czerwca 2008 r. (sygn. P 37/07, Dz.U. nr 110, poz. 706). W wyniku nowelizacji przepisu art. 117 k.p.c. od 19 kwietnia 2010 r. stanowi on w § 1, że „strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego”. Zarazem w § 2 zastrzeżono, że również „osoba fizyczna, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny”.

Uwzględniając uzasadnione żądanie ubezpieczonego, postanowieniem z dnia 17 kwietnia 2012 r. Sąd Okręgowy ustanowił dla S. Ł. pełnomocnika z urzędu, o wskazanie którego zwrócił się do Okręgowej Rady Adwokackiej w S.. Sąd ten nie rozstrzygał kwestii zwolnienia ubezpieczonego od kosztów sądowych, albowiem ten o to nie wnosił. Godzi się przy tym zauważyć, że wniosek S. Ł. o ustanowienie pełnomocnika z urzędu nie mógł obejmować nawet hipotetycznego wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, bo na etapie jego składania strona do ponoszenia żadnych kosztów nie była jeszcze obowiązana.

Skarżący twierdzi, że wiedzę co do zakresu zwolnienia ubezpieczonego z kosztów sądowych uzyskał od ubezpieczonego. Tymczasem jako pełnomocnik strony miał on prawo i obowiązek działać na korzyść strony, którą reprezentuje, w szczególności powinien był się zapoznać z aktami sprawy, a nie poprzestawać na czerpaniu wiedzy o stanie sprawy jedynie z relacji klienta z urzędu. S. Ł. uzyskał pomoc prawną jako osoba starsza, schorowana, która nie mogła podjąć sama w prowadzeniu swojej sprawy i wymagała pomocy profesjonalnego pełnomocnika. Adwokat z urzędu mający obowiązek działać w sposób profesjonalny i rzetelny wyłącznie na korzyść reprezentowanej osoby powinien zapoznać się z zapadłymi w sprawie orzeczeniami (w tym postanowieniem ustanawiającym go pełnomocnikiem z urzędu). Skarżący nie może skutecznie powoływać się na błędną informację przekazaną przez stronę, co do zakresu postanowienia ustanawiającego go pełnomocnikiem w sprawie, skoro miał obowiązek zapoznania się ze stanem sprawy, w tym faktyczną treścią zapadłego w sprawie postanowienia.

Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy uwypuklił w uzasadnieniu postanowienia odrzucającego nieopłaconą apelację, że nie ma podstaw, aby przyjmować, iż wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu zawierał w sobie jednocześnie żądanie zwolnienia strony od kosztów sądowych, jeśli ustanowienie tego pełnomocnika nie było uzależnione od uprzedniego zwolnienia od kosztów. Gdyby S. Ł. w rzeczywistości chciał korzystać ze zwolnienia od kosztów sądowych (w niniejszej sprawie dotyczyło to kwoty 30 zł tytułem opłaty od apelacji), jego pełnomocnik z urzędu powinien był złożyć stosowny wniosek. Zarazem jako profesjonalista powinien był pamiętać o dołączeniu zaświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania S. Ł., czego jednak nie uczynił.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny podziela stanowisko sądu pierwszej instancji, że apelacja ubezpieczonego jako nieopłacona podlegała odrzuceniu na podstawie art. 370 k.p.c. Skarżący nie naprowadził żadnych argumentów mogących podważyć prawidłowe rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego. Z tego względu na podstawie art. 397 § 2 w zw. z art. 385 k.p.c. sąd drugiej instancji oddalił zażalenie S. Ł. na postanowienie z dnia 26 lutego 2014 r.

SSA Romana Mrotek SSA Zofia Rybicka – Szkibiel SSA Barbara Białecka